

ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ФАКУЛЬТЕТ №3
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В ДОНЕЦЬКІЙ
ОБЛАСТІ
ДОНЕЦЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР НАЦІОНАЛЬНОЇ
АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної конференції

**«ПРИВАТНО-ПРАВОВІ ТА ПУБЛІЧНО-ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ:
ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ»**

24 вересня 2021 року

м. Маріуполь

УДК 34:378(082)

Приватно-правові та публічно-правові відносини: проблеми теорії та практики: матеріали Міжнародної конференції (в авторській редакції) (м. Маріуполь, 24 вересня 2021 року). Маріуполь, ДонДУВС. 2021. 295 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Донецького державного університету внутрішніх справ (протокол №4 від 27 жовтня 2021 року)

Публікується за матеріалами міжнародної конференції «Приватно-правові та публічно-правові відносини: проблеми теорії та практики», яка відбулася 24 вересня 2021 року у Донецькому державному університеті внутрішніх справ (м. Маріуполь).

Видання може бути корисним для студентів, курсантів, аспірантів (ад'юнктів), слухачів магістратури, науково-педагогічних працівників, юристів-практики, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, правоохоронних органів, представників громадських об'єднань та міжнародних організацій, а також всіх, хто цікавиться проблемами територіального розвитку, правового регулювання публічної влади, запобігання та протидії корупції, діяльності підприємств, окремих аспектів кримінального права та кримінології, адміністративної юрисдикції.

© ДонДУВС, 2021

5. Калашник О. Аналогія як спосіб подолання прогалин в цивільному судочинстві. *Юридичний вісник*. 2014. № 6. С. 334–341.
6. Балюк М. І., Луспеник Д. Д. Практика застосування цивільного процесуального кодексу України (цивільний процес у питаннях і відповідях): коментарії, рекомендації, пропозиції. Х. : Харків юридичний, 2008. 708 с.
7. Братель О. Г. «Процесуальна аналогія» як об'єктивна дійсність сучасного цивільного судочинства України. URL : <https://goal-int.org/procesualna-analogiya-yaak-obyektivna-dijsnist-suchasnogo-civilnogo-sudochinstva-ukraini/> (дата звернення: 10.09.2021).
8. Карнаух Т. М. Проблеми застосування правової аналогії у цивільному судочинстві України. *Наукові записки НаУКМА. Серія: Юридичні науки*. 2010. Том 103. С. 106–109.
9. Коваленко О. І. Проблеми аналогії в контексті реформування цивільного судочинства. *Вісник Академії адвокатури України*. 2010. № 18. С. 183–186.

Деревянко Богдан Володимирович

*головний науковий співробітник відділу правового забезпечення економіки
Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва
імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України,
доктор юридичних наук, професор*

І ЗНОВУ ПРО СПІВВІДНОШЕННЯ ТА ВЗАЄМОПРОНИКНЕННЯ ІНСТИТУТІВ ПРИВАТНОГО І ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

Нещодавно автором цієї доповіді було підготовлено наукову статтю на тему «Міркування про необхідність запровадження концепції розвитку «приватного права» та визначення її назви і змісту» [1]. На сьогодні актуальність поставлених у статті питань не зникла. Тож спробуємо не повторюючись визначити основні постулати співіснування інститутів приватного та публічного права. Як видно, зараз застосовується термін «інститут приватного/публічного права», а не «галузь приватного/публічного права». Чому так – було показано у тексті названої статті [1], а також у роботах багатьох юристів. Назвемо лише найбільш відомих вчених, які приділяли увагу дослідженню співвідношення інститутів приватного і публічного права, зокрема: О.М. Вінник [2; 3], В.М. Гайворонського [4], О.Р. Зельдіну [5; 6], І.Ф. Коваль [7], О.Д. Крупчана [8], Р.А. Майданика [9], В.К. Мамутова [10; 11; 12], В.С. Мілаш [13], В.В. Носіка [14], В.С. Щербину [15]. Цими та іншими вченими, рівно як і автором цих строк у попередніх роботах [1; 16; 17] було показано, що жодна галузь права не може бути віднесена до галузі публічного чи галузі приватного права, оскільки переслідує досягнення як публічних, так і приватних інтересів своїх суб'єктів. І в більшій мірі це стосується так званих комплексних галузей права, які можна визнати підгалузями одночасно декількох самостійних галузей права – державного (конституційного), адміністративного, кримінального, цивільного, господарського, екологічного, трудового. Взаємопроникнення інститутів приватного і публічного права відбулося настільки глибоко, що часто під сумнів

ставиться сам поділ права на приватне і публічне, оскільки цей поділ виглядає застарілим та таким, що не повинен сьогодні ставитися у пріоритет у правовій доктрині. Крім цього, абсолютно різний поділ галузей права на галузі публічного та приватного права є не лише у різних державах, але й у межах різних наукових шкіл чи груп вчених, а то й у окремих вчених, які абсолютно по-різному формують правову систему із власним віднесенням галузей до права публічного чи приватного.

Найчастіше суперечки навколо віднесення тієї чи іншої галузі права до приватного чи публічного права полягають у теоретичній площині. Проте у взаємозв'язку із суб'єктами владних повноважень такий поділ може отримати і практичну складову. Так, окремими теоретиками нав'язуються суспільству і практикам думки про те, що поділ права на приватне і публічне у розвинених європейських державах, США, Японії та інших провідних державах світу є чи не найвищим досягненням сьогодення, і що термін «приватне право» там включає у себе інститути усіх галузей права крім кримінального та адміністративного, і що все це ототожнюється з цивільним правом або взагалі є цивільним правом. У розвиток таких ідей здійснюється вплив на народних депутатів України та чиновників різного рівня з метою прийняття першими законів, а другими підзаконних нормативно-правових актів із відповідною термінологією та правилами розуміння і застосування.

Насправді в економічно розвинених державах світу поділ права на публічне і приватне сприймають у більшій мірі як данину традиції, а не як заклик до дії. Там існує складне і розгалужене законодавство, в якому суб'єкт бізнесу або некомерційної діяльності – підприємство, установа чи організація є суб'єктом права, зокрема і міжнародного, а відповідно і повноцінним учасником судового спору, зокрема і в міжнародних комерційних арбітражах. І такий самостійний статус зовсім не пов'язаний із наявністю чи відсутністю статусу юридичної особи. Більше того, не лише відносини, що є предметом наук екологічного, аграрного, земельного, господарського права у більшій мірі пов'язані із досягненням публічних інтересів, але і власне підприємництво як вид діяльності, що опосередковується регулюванням комплексною галуззю права – підприємницьким правом, яке у переважній мірі є підгалуззю господарського права, виходять за межі приватного права. Раніше нами вказувалося, що утворення і діяльність Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України говорить про те, що «підприємництво» не входить до складу так званого «приватного права» [1, с. 247]. Так само не може бути аргументом для продовження застосування термінів «приватне право» і «публічне право» наявність таких термінів у праві англійських держав. Англійська мова на відміну від української та інших слов'янських мов не застосовує велику кількість суфіксів та закінчень у словах, не передбачає зміну слів за відмінками, не застосовує велику кількість прикметників, віддієслівних іменників і взагалі підходить до трактування понять доволі спрощено [1, с. 248].

Як підсумок слід зазначити, що сьогодні не слід робити акцент на поділі галузей права та права загалом на приватне і публічне. Слід зосередити увагу на

взаємопов'язаному досягненні публічних і приватних інтересів. А тому і слід вести мову про ухвалення та одночасне виконання заходів «Концепції реалізації приватних інтересів», змістом якої можуть бути правові інститути із багатьох галузей права України, що передбачають наявність приватних інтересів у їх суб'єктів, та «Концепції реалізації публічних інтересів», змістом якої можуть бути інші правові інститути у межах тих самих та інших галузей права.

Список використаних джерел:

1. Дерев'янко Б. Міркування про необхідність запровадження концепції розвитку «приватного права» та визначення її назви і змісту. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 4. С. 245–250. URL: <http://repo.dli.donetsk.ua/handle/123456789/819>
2. Вінник О.М. Публічні та приватні інтереси в господарських товариствах: проблеми правового забезпечення: монографія / О.М. Вінник. К.: Атіка, 2003. 352 с.
3. Винник О.М. Системный подход к разрешению проблемы гармонизации публичных и частных интересов в хозяйственной деятельности. *Социальная роль права: история и перспективы*: мат. межд. конф. / под ред. Ю.И. Скуратова. М., 2003. С. 88–101.
4. Гайворонський В. Цивільне законодавство: від «нічого приватного» до «нічого публічного»? *Вісник Академії правових наук України*. 1997. № 4 (11). С. 91–100.
5. Зельдіна Е.Р. Обеспечение публичных и частных интересов специальным режимом хозяйствования. *Підприємництво, господарство і право*. 2004. № 2. С. 37–41.
6. Зельдіна О.Р., Хрімлі О.Г. Баланс публічно-правового і приватно- правового інтересів як особливість інституту захисту прав інвесторів. *Публічне право*. 2016. № 2 (22). С. 307–313.
7. Коваль І.Ф. Види та взаємодія приватних і публічних інтересів у сфері промислової власності. *Університетські наукові записки*. 2012. № 4(44). С. 110–118.
8. Крупчан О.Д. Приватно-правові та публічно-правові засади регулювання підприємницьких відносин. *Приватне право і підприємництво*. 2013. Вип. 12. С. 5–8.
9. Майданик Р. Гражданское право как сфера частного права Украины. *Частное право*. 2013. № 1. С. 67–83.
10. Мамутов В.К. Сближение современных систем правового регулирования хозяйственной деятельности. *Государство и право*. 1996. № 8. С. 43–51.
11. Мамутов В. Посилення публічних засад у правовому регулюванні господарської діяльності. *Право України*. 2009. № 9. С. 83–94.
12. Мамутов В.К. До питання про поняття приватного права. *Вісник Академії правових наук України*. 1999. № 2. С. 58–61.
13. Мілаш В.С. Приватно-правові підвалини господарського правопорядку: сучасний стан і перспективи модернізації. *Теорія і практика правознавства*. 2014. Вип. 1 (5). С. 1–23.

14. Носік В.В. Земельне право у системі приватного і публічного права України: проблеми теорії і практики. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2010. № 2. С. 150–160.
15. Щербина В.С. Публічні й приватні інтереси в господарських відносинах. *Приватне право і підприємництво*. 2014. Вип. 13. С. 28–31.
16. Derevyanko B.V. The issues of the so-called «duality of private law» and functioning of Commercial codes. *International Scientific-Practical Conference Development of legal regulation in East Europe: experience of Poland and Ukraine: Conference Proceedings, January 27–28, 2017*. Sandomierz: Humanities and Natural Sciences University in Sandomierz, 2017. P. 91–94.
17. Дерев'янку Б.В. Послуги у сфері освіти: правове регулювання: монографія / Б.В. Дерев'янку; МВС України, Донецький юридичний інститут. Донецьк: Видавничий дім "Кальміус", 2013. 387 с.